

Editoriaal

Goede Vrienden,

Terwijl jullie in België de “novela” (Braziliaans voor TV soap-series) van de regeringsformatie dagelijks voorgeschoteld krijgen in het journaal, gaat het hier elke dag in het nieuws over het al dan niet wippen van de voorzitter van de Senaat Renan Calheiros die in allerlei corruptieschandalen verwickeld zit.

De “politieke logica” van “voor wat hoort wat” tussen Vlamingen en Walen, blijkt ook hier hoogtij te vieren tussen coalitie en oppositie in het stemmen over de verderzetting van een “voorlopige” belasting op het uitschrijven van een betaalcheque. Ondertussen verliezen politici zowel in België als in Brazilië het welzijn van hun burgers uit het oog en proberen ze via machtsspelletjes persoonlijke belangen veilig te stellen.

Het wordt een **hete zomer**. Niet alleen in de politiek, maar ook in ons klimaat. Dat voelen we nu al aan. Hier in

Salvador aan de kust is er altijd een verfrissende zeebries, maar in het droge binnenland (de sertão) is er nu al een tekort aan water en een drukkende warmte.

Ik mocht dat zelf ervaren toen ik onlangs in **Barreiras** (op 872 km van Salvador, in het westen van Bahia) een politiecomplex bezocht met 8 cellen (zonder enige ventilatie) die maximaal 32 gevangenen kunnen herbergen. Ik telde er 120 telde. Bij de laatste verbouwingen hadden ze de elektriciteitsleidingen in de cellen weggehaald, zodat er zelfs geen ventilator voor enige verkoeling kan zorgen.

Na één uur bij de gevangenen te verblijven had ik al hoofdpijn van de drukkende hitte. Het bureel van de politiecommissaris daarentegen had een nieuwe airco gekregen. Padre Cristiano, een Oostenrijkse fidei-donumpriester, die er coördinator van de plaatselijke gevangenispastoraal is, ging bij de rechter aandringen om via verlengkabels enkele ventilators te laten functioneren. Ook dat is pastoraal.

Politiegevangenis Barreiras/ gevangensequipe in actie

De plaatselijke equipe van de **gevangenispastoraal** van deze stad, geeft ook aan de vrouwelijke gedetineerden cursus in hygiëne, gezondheidszorg en opvoeding van hun opgroeiende kinderen in samenwerking met de **kinderpastoraal** (een soort kinderverzorgingswerk) en dit ondanks de moeilijke gevangenisomstandigheden.

Dit project kreeg een **nationale uitstraling** door een bijeenkomst van vertegenwoordigers van geïnteresseerde bisdommen vanuit heel Brazilië die kwamen kijken en leren hoe je zo iets organiseert.

Ontroerend om het getuigenis te horen van die vrouwen die actief deelnemen. Ze vertelden hoe ze niet alleen wachten op hun invrijheidsstelling, maar nu al bouwen aan nieuwe zorgzame relaties met hun kinderen. Hoe ze hun verantwoordelijkheid als moeder opnemen.

Er zijn zelfs al **ex-gevangenen die als vrijwilligsters** met de opgedane kennis kinderen begeleiden in hun gemeenschap en zich op die manier zich sneller herintegrenen.

Barreiras/ weging van de kinderen op het platteland

Is dat niet menswording naar het voorbeeld van Maria van Nazareth, Jezus' moeder, waarin het goddelijke licht op een ongeëvenaarde manier in zichtbaar werd ?

Het wordt ook een “**korte**” zomer, want carnaval valt in 2008 extra vroeg, omdat dit feest voor de vastentijd plaatsvindt, de 40-daagse voorbereiding op Pasen dat door de maankalender bepaald wordt.

En na carnaval gaan de toeristen naar huis en begint het werkjaar in Brazilië effectief. Daarom plant men nu al extra attracties om de toeristen langer hier te houden en te laten consumeren uiteraard.

De toeristensector neemt de laatste jaren steeds grotere dimensies aan. Dat levert misschien wel meer arbeidsplaatsen (vooral dan als garçon en kamermeisje) en economische vooruitgang op, maar gaat ten koste van het milieu. Er worden grote hotelketens aan de kust gebouwd, in het weinige dat er van het Atlantische regenwoud overschiet. En ondanks overheidscampagnes ter bestrijding van de kinderprostitutie, neemt dit fenomeen toe.

Brazilië mag dan wel opgeschoven zijn in de ranking van hoge indicatoren voor menselijke ontwikkeling, toch blijft het land kampioen in sociale ongelijkheid en Bahia behoort tot één van de zeven staten met de grootste ongelijkheid, niet toevallig de staat met de grootste zwarte bevolking van Brazilië, afstammelingen vanuit Afrika ingevoerde slaven.

Vandaar dat 20 november, **dag van het zwarte (zelf)-bewustzijn**, ook dit jaar een oproep was om werk te maken van een politiek beleid dat de armste, zwarte bevolking niet meer als tweederangsburgers beschouwt, maar meer kansen tot gelijkwaardig burgerschap zou geven

*Processie t.g.v. de dag van het zwarte zelfbewustzijn
aan de Rosariokerk – Pelourinho- Salvador*

Dankzij een overheidsprogramma (bolsa família, te vergelijken met het kindergeld) ter ondersteuning van gezinnen met een laag inkomen, op voorwaarde dat de kinderen naar school gaan en ingeënt zijn, is de honger en de armoede vermindert.

Er is echter veel kritiek op dit programma, dat het te caritatief is, geen arbeidsplaatsen creëert en wezenlijk niets aan de ongelijke structuur van de maatschappij verandert. Het is echter een feit dat de armoede en de honger erdoor vermindert is en er meer middelen naar de armsten zijn overgeheveld. Er zijn natuurlijk fouten en steuntrekkers die het niet nodig hebben, wat dan weer dik in de verf wordt gezet door de oppositie. Maar wat wil je met een gigantisch land als Brazilië...

Toch is het belangrijk dat we er met **kerstmis** op attent zijn om ons geweten niet te willen laten sussen door het uitdelen van soep en voedselpakketten of voor één keer een eenzame uitnodigen. Maar dat we durven verder kijken naar de gevolgen van onze manier van leven, dieper kijken naar de oorzaken van het onrecht.

Banen rechte trekken, zo zegt de profeet Jesaja en Johannes de Doper, opdat de Heiland niet opnieuw in een stal geboren moet worden, opdat Hij niet opnieuw moet vluchten naar Egypte, opdat men niet opnieuw smalend over Hem zou zeggen: een timmermanszoon uit Nazareth wat voor goeds kan er daar van komen?

Zalig Kerstmis.

Zalig Nieuwjaar.

Filip

Gevangenispastoraal Salvador da Bahia in actie!

De **zesde bijzondere medewerker** van onze gevangenispastoraal die ik in deze editie wil voorstellen is **Nilton de Oliveira** (47).

Nilton is leerkracht aardrijkskunde met specialisatie in waterkunde en geeft les in een vrije school te Pituba, de wijk in Salvador waar hij ook woont.

Hij is afkomstig van Elísio Medrado, een landelijke gemeente op 220 km. van Salvador waar hij directeur was van een gemeenteschool en voor het eerst in contact kwam met een achttal gevangenen van het plaatselijke politiekantoor die hij regelmatig bezocht en alfabetiseerde.

Hij herinnert zich geëmotioneerd de dag dat hij een brief kreeg van een ex-gevangene die met zijn steun in de gevangenis leerde lezen en schrijven. Hij maakt als vrijwilliger deel uit van de Focolare (www.focolare.org), een wereldwijde katholieke spiritualiteitsbeweging, gesticht door Chiara Lubich, die vooral

de eenheid nastreeft door terug te gaan naar de bronnen van het Evangelie.

Toen hij overplaatsing vroeg naar Salvador en bij zijn gescheiden zus ging wonen met twee kinderen, opende hij een krantenkiosk en naast het lesgeven wilde hij iets met volwassenencatechese doen. Vier jaar geleden zag hij de uitnodiging op het mededelingenbord van de kerk om zich in te schrijven voor een vormingscursus voor nieuwe vrijwilligers in de gevangenispastoraal. En op de vooravond van zijn verjaardag, vroeg de parochiepriester of hij niet mee een kijkje wilde komen nemen in de gevangenis waar hij een viering ging voorgaan.

Dit bezoek trof hem zo dat hij dit als een goddelijk verjaardagsgeschenk beschouwde en reeds voor de cursus met regelmatig gevangenisbezoek begon. Sindsdien laat de gevangenispastoraal hem niet meer los. Hij begon in de gesloten mannengevangenis waar hij de betekenis van de uitdrukking “de zon vierkant zien opkomen” begreep, toen hij de gevangenen door kleine vierkante openingen naar buiten zag staren.

Daarna ging hij naar een gevangenis met een strenger regime voor “moeilijke” gedetineerden. Onlangs nam hij er de benedictijnse hulp-bisschop Dom Gregório mee voor een vragenuurtje met 80 internen die actief deelnamen.

Daar groeide bij hem ook het verlangen om die mannen die vele uren op cel zitten zonder enige activiteit, tot lezen aan te zetten. Hij begon een boeken- inzamelactie en stelde in elke afdeling een bibliothecaris aan die zorgvuldig de boeken uitleent en na verloop van tijd terug opvoert.

Hij is ook één van de grote promotoren van het APAC-project dat helaas nog niet van start is kunnen gaan in Bahia. Hij ging ook een week met de gevangenen van de APAC-modelgevangenis te Itaúna/MG samenleven (zie het ervaringsartikel in het vorig nummer van Jan de Cock) en begeleidde gedurende 21 zaterdagen de eerste APAC - vrijwilligerscursus te Simões Filho.

Hij vertegenwoordigt de gevangenispastoraal in het comité ter bestrijding van martelingen en volgde onlangs een cursus rond “monitoramento de detenção” (Raad van toezicht op de detentiecentra). Nilton houdt van de natuur en trekt er regelmatig op uit naar de Chapada Diamantina, een beschermd natuurgebied op zo'n 500 km van Salvador. Hij is ook lid van een lokale NGO die afval recycleert en daarmee vijf families in hun levensonderhoud voorziet. Zijn levensmotto is “**altijd blijven geloven**”.

GEDETINEERDE MOEDERS EN HUN BABY'S

EEN BAANBREKEND PROJECT

van onze GEVANGENISPASTORAAL & DE KINDERPASTORAAL

De samenwerking tussen de gevangenispastoraal en de kinderpastoraal is een viertal jaren geleden **begonnen als een pilootproject in twee bisdommen, Salvador in de staat Bahia en São José do Rio Preto in de staat São Paulo**. Dat was een eerste idee dat ontstond tijdens een nationale bijeenkomst van de sociale pastoraal van de CNBB (nationale bisschoppenconferentie van Brazilië) om tegemoet te komen aan de nood aan begeleiding van kinderen van gevangenen, die dikwijls aan hun lot werden overgelaten en die hun ouders in de delinquentie volgden.

Wij hadden **in Salvador** al een opvang met het Centrum Nova Semente (Nieuw Zaadje) wat de uitbouw van het pilootproject zou vergemakkelijken. Eerst dachten we er aan om via de gevangenen ouders hun families (en kinderen) te gaan bezoeken, maar dat stootte op heel wat weerstand. Zowel bij de vrijwilligers van de kinderpastoraal die terugdeinsden bij het idee om families van “criminelen” te gaan bezoeken, als bij de families zelf die dachten dat ze door de gevangenis gestuurd waren om te komen “controleren”. Vandaar dat het idee groeide om de vormingscursus voor leid(st)ers in de kinderpastoraal in de gevangenis zelf te geven. Met die informatie zouden ze beter hun kinderen onthalen op de bezochtdag, de borstvoeding gestimuleerd worden voor babies die tot zes maanden bij de moeder mogen blijven en na de gevangenschap zich makkelijker terug integreren als gevormde leidster van de kinderpastoraal.

Cursus in de vrouwengevangenis van Salvador

Een eerste cursus werd gegeven in de vrouwengevangenis van Salvador met een twintigtal deelnemers, waarvan er

een elf met een certificaat de cursus beëindigen. Aanvankelijk was er veel weerstand van de penitentiaire beambten die het alleen als extra werk zagen, er was geen lokaal ter beschikking, de weegschaal mocht niet binnen, enz. Maar het klimaat in de vrouwengevangenis veranderde, er werd meer aandacht besteed aan de specifieke noden van die vrouwen (gynaecologie, prenatale zorg, extra voeding voor verwachtende moeders) en nu beseft de overheid dat die gevangenis helemaal niet geschikt is voor vrouwen en hun baby's, zodat men een nieuwe vrouwengevangenis gaat bouwen.

Ook in het binnenland van Bahia groeide de belangstelling en ging men samenwerken in de gevangenis van Jequié en in het politie-complex te Barreiras. In Jequié worden ook de gevangen vaders uitgenodigd om de cursus te volgen. Met wegwerpmateriaal maakten ze reeds prachtig speelgoed voor hun kinderen. Er is zelfs **een vader** die zijn verwachtende vrouw via de telefoon alle mogelijke adviezen gaf die hij in de cursus geleerd had. In Salvador is er al een ex-gevangene in haar gemeenschap actief als leidster van de kinderpastoraal en met veel waardering voor haar toewijding.

In mei, tijdens het bezoek van Benedictus XVI, werd er door de kinderpastoraal **een nationaal congres** georganiseerd te Sao Paulo, waarin één van de werkwinkels de presentatie van ons pilootproject was. Geïnteresseerden konden achteraf hun naam opgeven om uitgenodigd te worden om een bezoek te brengen aan de plaatsen waar het project reeds loopt. Zo kregen we in Bahia bezoek van vertegenwoordig(st)ers van bisdommen uit gans Brazilië.

Één van de vrouwelijke gedetineerden in Salvador zei toen ze vernam dat al die mensen vanuit gans Brazilië kwamen leren hoe zij het deden : **“Sjiek, hé, ze komen zelfs vanuit het uiterste Zuiden en Noorden van Brazilië om te kijken hoe wij dat hier doen.”**

We ijveren nu voor een spelothek in elke gevangenis, meer kwaliteit in de prenatale begeleiding en een aparte afdeling voor moeders met hun baby's.

Filip Cromheecke

<http://www.pastoraldacrianca.org.br/portugues/jornal/132/pag11.pdf>

WIJ INVESTEREN IN DE TOEKOMST **MET UW STEUN WORDT DEZE MAN** **STRAKS ADVOCaat VAN DE ARMEN**

Deivson Cerqueiro Bomfin (31) is vader van twee schattige dochtertjes Maria-Eduarda (7) en Maria-Louisa (5) en gehuwd met Mônica. Ze wonen in een huisje onder dat van zijn moeder in de populaire wijk São Caetano.

Hij werkt zoals zijn overleden vader als politieman. Eigenlijk wenste hij voor zichzelf een andere job, maar met de plotse komst van Maria-Eduarda moest er brood op tafel komen en werden de studies onderbroken. Toch ziet hij nu een oude droom werkelijkheid worden, mede dankzij steun van onze achterban.

Hij zit nu in zijn 7de semester aan de faculteit rechten aan één van de beste universiteiten van Salvador (“de 2de juli”-universiteit genaamd naar de onafhankelijkheidsdag van Bahia). Deivson wil zich als toekomstige advocaat **ten dienste stellen van de gevangenispastoraal en de armsten**. Dit sociaal engagement zat er van jongsaf aan in. Zijn moeder stimuleerde de kinderen om actief aan het parochieleven deel te nemen. Zo engageerde hij zich reeds vroeg in de catechese, kinder- en jeugdpastoraal en was anderhalf jaar seminarist bij de paters te Governador Valadares/MG waar hij stage liep in een favela en een nederzetting (assentamento) van landloze boeren. Door het overlijden van zijn broer in een auto-ongeluk en het drankprobleem van zijn vader brak zijn seminarietijd vroegtijdig af, om zijn moeder meer tot steun te kunnen zijn. Hij leerde Mônica kennen en ze beslisten snel een gezin te stichten.

Deivson heeft ook een tijdje als coördinator van het gemeenschapscentrum Chico Mendes in Saramandaia gewerkt toen ik er pastoor was.

De sociale ongelijkheid, het verholde racisme en de corruptie stoten hem fel tegen de borst. Deivson zegt dat het mis is gelopen in Brazilië met de amnestie in 1979 voor de militairen die tijdens de dictatuur vele onschuldige burgers gefolterd en vermoord hebben. “Hiermee werd er een straffeloze staat geïnstalleerd die tot op vandaag heerst. Uiteindelijk heerst in Brazilië nog steeds een koloniale structuur waarin een rijke blanke elite de arme, zwarte of mestiese meerderheid onderdrukt, weliswaar in een andere vorm, maar daarom niet minder wreedaardig. De onafhankelijkheid, het uitroepen van de republiek, het afschaffen van de slavernij en het einde van de militaire dictatuur hebben daarin geen verandering gebracht.”

Hij herhaalt de woorden van Steve Biko: “De kracht van de onderdrukker zit ‘m in de geest van de onderdrukte.” Zolang elke Braziliaan geen kans krijgt op een degelijk onderwijs, waardoor hij een kritische burger wordt en protagonist van zijn geschiedenis, komt er geen wezenlijke verandering.

Deivson ziet zichzelf cultureel als behorend tot de zwarte bevolkingsgroep, hoewel hij mesties van uiterlijk is. “Waarom is er nooit een film gemaakt in Brazilië over de zwarten, hoe de slaven hier werden geïmporteerd vanuit Afrika? Zwarten dienen hier enkel voor vermaak als goede voetballers, zangers en dansers.” Maar naast zijn kritische maatschappijanalyse, kan hij ook genieten van een goede voetbalwedstrijd, vooral als zijn geliefde Bahia-voetbalteam aan de winnende hand, van de Braziliaanse populaire muziek of een dampende feijoada (bonen en vleesgerecht).

Tot slot citeert hij Nietzsche: “Wordt wat je bent” “Er is veel schijn en leugen”, zo zegt hij. “We moeten eerlijk durven zijn met onszelf, ons geen rad voor de ogen (laten) draaien. Brazilië wordt voorgesteld als het land van de carnaval, de lachende gezichten, de samba, maar dat is eigenlijk een overlevingstactiek om niet ten onder te gaan aan de miserie. We zijn misschien spontaner, speelser, maar er ontbreekt nog veel solidariteit en medemenselijkheid.”

U kan deze toekomstige advocaat voor de gevangenispastoraal en alle andere projecten van de kinder- en gevangenispastoraal steunen door overschrijving van uw giften op de rekeningnummers die op de achterzijde van dit boekje vermeld staan. Bedankt!

EEN GASTARTIKEL _____

ZWARTZUSTERS IN SALVADOR DA BAHIA

De Kleine Prins geeft in deze editie ruimte aan de Zwartzusters van Bethel die ook actieve kernen van religieuze gemeenschappen hebben in Brazilië. Onder andere in Bahia, maar ook in Ruy Barbosa en recent in Ceará. Zr. Christine Everaert– algemeen overste - is auteur van dit artikel.

De Congregatie van de Zwartzusters van Bethel werd **gesticht in 1361** en hoewel reeds wat oud, probeert ze nog steeds veel goede vruchten voort te brengen zowel in Vlaanderen als in Brazilië.

Onze leuze en embleem is: “Bonus Fructus Facere”, “**Goede vruchten voortbrengen**”, “Produzir Bons Frutus”.

De Zwartzusters zijn **Augustinessen** en leven naar de regel van de Heilige Augustinus, één van hart en één van ziel op weg naar God.

Op **14 juli 1966 vertrokken de eerste zusters**, Zr. Agnes De Sloover en Zr. Luciana Blondeel **naar Salvador da Bahia Brazilië**. Ondertussen vierde Zr. Agnes De Sloover vorig jaar 40 jaar missie en 50 jaar religieuze professie. Nog twee Belgische zusters sloten zich bij hen aan, Zr. Lies Despierre en Zr. Lisbeth Van Nieuwenhuysse.

Uw
boodschap
dragen wij
HEER
door
de wereld
wijd!

Jonge meisjes voelden zich aangetrokken door hun manier van leven en werken en traden binnen in de Congregatie. Er zijn vijf gemeenschappen in Brazilië, drie in Salvador da Bahia, één in Ruy Barbosa en in augustus is er een nieuwe missie geopend in Tianguá, Ceará

Wil u de Congregatie en het Charisma wat leren kennen?

In ons kapittel van 2006 gingen we ook met de Braziliaanse zusters op zoek naar wegen om onze dromen waar te maken. Ons Charisma werd hertaald naar deze tijd toe.

Het charisma van onze congregatie werd in ons kapittel van 2006 als volgt verwoord:

Wij, Zwartzusters van Bethel, beleven een intense vreugde als wij ons bewust zijn van onze roeping als religieuze en proberen goede vruchten voort te brengen. Zo is de Kastanjeboom met Pelikaan, het beeld van de allesgevende liefde van Christus in de Eucharistie.

Voor de Zwartzusters in Brazilië is de roeping ontstaan door het getuigenis en het gebed van de eerste zusters die in Brazilië als missionaris hun zending vervulden. “De geschiedenis van de Congregatie en haar manier van werken spraken ons aan en wij voelden ons vanaf de eerste dag gastvrij ontvangen” getuigt één van hen.

Onze relatie met God

In ons dagelijks leven ervaren wij de liefde van God en de kracht van de H. Geest.

Wij voelen ons staan in Zijn dienst en willen van daaruit werken aan Zijn opdracht: het verwerkelijken van het Rijk Gods, door mee te werken aan Zijn scheppingsplan.

Onze inspiratie bekomen wij van Jezus Christus, die zich in het Evangelie zo menselijk toont in Zijn leven. Wij ontmoeten Hem in de mensen (broeders en zusters) met wie en ten dienste van wie wij werken. Tevens putten wij inspiratie uit de geschriften van de H. Augustinus.

Onze persoonlijke ontwikkeling als religieuze

Een Zwartzuster heeft de droom iets méér van haar leven te maken, een gedrevenheid om anderen een gevoel van welzijn te geven. De diepe zin van haar leven is **dienstbaarheid en beschikbaarheid**, twee krachtlijnen van ons charisma.

Wij zijn trouw aan de geloften die wij hebben uitgesproken en maken dat waar in onze verbondenheid met onze Congregatie, met onze gemeenschap en met onze medemensen in nood.

Het maakt ons blij ons werk te verrichten en wij doen dat met overgave. Onze vreugde willen wij tonen en daardoor kunnen wij bij anderen ook enthousiasme wekken.

Wij zusters in Brazilië zien ons religieus leven als het geven van getuigenis; in de eerste plaats een getuigenis van trouw, van persoonlijke liefde voor de Heer en van vreugde in ons leven en werken. Ook getuigen wij door ons gebedsleven en door de blijheid die wij uitstralen als Godgewijden.

Om die dienstbaarheid te kunnen ontwikkelen is het nodig dat wij **van onszelf houden**; pas dan kunnen wij de andere mens tegemoet treden en een relatie met haar/hem aangaan die voor beiden vruchtbaar kan zijn. Voor ons als religieuze is groeien een absolute voorwaarde: wij doen dat door ons regelmatig gebed, zowel persoonlijk als in gemeenschap, door regelmatige bezinning en door het volgen van bijscholingen en cursussen.

De Zwartzusters in Brazilië hechten veel belang aan vorming en maken daar veel werk van. Wij willen veel energie steken in de religieuze- en persoonlijke vorming van onze zusters. Tegelijk investeren wij ook in de beroepsgerichte vorming van de zusters, dit betreft zowel de theologische en catechetische kennis als de bekwaamheid op het vlak van communicatie en organisatie.

Naast dienstbaarheid zijn **gastvrijheid en vriendschap** kernwoorden in onze augustijnse manier van leven. Wij zijn open naar onze medezusters en naar de mensen, wij zijn vriendelijk en proberen op een gewone manier ons leven te leiden.

Een bijzondere aandacht in onze manier van omgaan met mensen gaat uit naar het beluisteren van het volk om op die manier hun noden te ontdekken.

Ons leven in gemeenschap

Het leven in gemeenschap is een steun voor elke zuster, maar de vreugde die iemand daaraan beleeft, wordt soms getemperd als de gedragingen en opvattingen van de zusters sterk verschillen. Wij trachten ook dan niet af te haken, want dat geeft een gevoel van ontrouw en maakt niet gelukkig.

Onze gemeenschappen nemen een steeds grotere plaats in in ons leven nu het werk (minstens in België) buiten de deur grotendeels is gedaan. Aandacht en zorg geven aan elkaar, elkaar dragen, bekommerd zijn om mekaar, elkaar aanvaarden in het anderszijn: dit zijn gedragswijzen en houdingen die wij verder gaan ontwikkelen en die wij ons meer "eigen" dienen te maken; zij moeten tot onze levensstijl gaan behoren. In een gemeenschap waar zo geleefd wordt zullen zusters werkelijk naar elkaar luisteren, zorg voor elkaar hebben, de andere als gast beschouwen! Zo zullen zusters door hun gedrag getuigen zijn van Gods droom over het Rijk Gods.

Het werk van de Zwartzusters

Ons werk willen wij doen in onderlinge samenwerking, om daardoor elkaar tot steun te zijn, van elkaar te leren en een inspiratie te zijn voor jonge vrouwen die affiniteit voelen met onze vorm van leven. Het werk dat wij verrichten, in openheid en aandacht voor de tekenen van de tijd, draagt bij aan de verlichting van de grote fysische en sociale noden in onze maatschappij en zal weldadig moeten zijn voor de mensen voor wie wij ons inzetten. Ook ons pastoraal werk zal gericht zijn op het dienen van onze broeders en zusters in nood.

Wij willen in Brazilië werken op uiteenlopende vlakken. Allereerst is er het vlak van het uitvoeren van concrete

werkzaamheden als het bezoeken van zieken, het geven van catechese, het evangeliseren van mensen.

Daarnaast verrichten wij werkzaamheden op het vlak van leiding geven aan, het organiseren en begeleiden van mensen. Daarmee inspireren wij hen en geven wij mede richting aan een positieve ontwikkeling van gemeenschappen.

Vanuit dit perspectief willen wij, Zwartzusters van Bethel, één van hart en één van ziel, zonder onszelf grenzen te stellen, op weg gaan om God te (laten) vinden. Wij zijn ervan overtuigd dat wij daarbij wegen ontdekken, waarlangs wij onze eigen voltooiing als religieuze dichterbij brengen én onze medemensen in nood laten groeien in welbevinden.

KOM EN ZIE!

contact : Zwartzusters van Bethel, Oosterlingenplein 5 - 8000 Brugge - 050/33.32.57 of zwartzusters.brugge@telenet.be

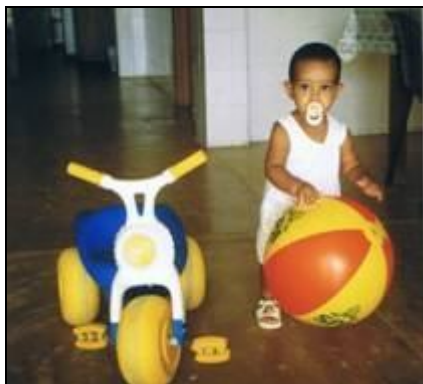

Crèche “Casa da Amizade” Irmãs Negras - Zwartzusters.

De crèche “Huis van de vriendschap” is gelegen in een populaire volkswijk in Salvador da Bahia. Normaal komen er een 30-35 tal kinderen, vanaf 10 maanden tot 6 jaar, van arme alleenstaande moeders of van gescheiden ouders uit deze buurt. De zusters proberen zoveel mogelijk te zorgen voor het kind in zijn totale “zijn”. Ze hebben aandacht voor voeding, hygiëne, opvoeding. Ze zorgen voor een aangename sfeer zodat het kind echt kind mag zijn en zich omringd kan voelen door genegenheid en liefde, wat ze thuis vaak niet ervaren.

Tijdens het verblijf van de kinderen in de crèche is het voor de moeders mogelijk te gaan werken, te gaan kuisen. Veel meer kunnen ze niet, want grotendeels zijn die moeders analfabeet.

Na de aankomst 's morgens om 07u00, spelen de kinderen binnen met ballen, legoblokken, poppen.... Eens buiten, zijn vooral de driewielers in trek. De kinderen leren samen spelen, kunnen zich uitleven en hun energie al spelend verbruiken.

Een heerlijk moment voor de kinderen is de tijd van de “merenda” of “tussendoortje” en dit gebeurt tweemaal per dag. In de voormiddag: brood met boter in de oven verwarmd met fruitsap en in de namiddag naargelang: fruit, rijstpap, beschuit

of popcorn. Meestal hebben de kinderen 's morgens nog niets gegeten.

De oudsten krijgen in de mate van het mogelijke de eerste begrippen van letters en cijfers bij, ook van knippen en plakken zoals in een kleuterklas. Het vergt een hele dosis geduld maar het is belangrijk voor hun algemene vorming en opvoeding.

Na het middagmaal treedt de verplichte rust in voor iedereen. Alle matrasjes, voor elk ééntje worden op de grond gelegd.

Vooraleer de kinderen naar huis gaan en na veel te hebben gespeeld, krijgt elk kind zijn welgekomen stortbad met zijn persoonlijke badhanddoek.

Een verjaardag in Brazilië is heilig en dat mag nooit over het hoofd gezien worden. Dan is het feest met alles erop en eraan, vlaggetjes, wimpels, hoedjes en vooral koek en snoep.

Als het kind maar gelukkig is en een kinderhandje is rap gevuld!

Van harte dank voor uw steun en bijdrage namens de verantwoordelijken van de crèche: Zr. Lies Despierre, Zr. Iraci Silva de Morais, Zr. Rita de Cassia en namens de 30-tal kinderen.

Gelezen en goedgekeurd

* **Claire CAPRON, Ce monde hors du monde – Échos d'une visiteuse de prison** – Couleur Livres, Charleroi, 2007

Claire Capron is vrijwillig bezoeker van gevangenen in Vorst en Sint-Gillis. Zij neemt de lezer mee binnen de muren van de gevangenis en de belevingswereld van zij die er verblijven. Zij beschrijft hoe moeilijk het systeem het maakt om – eens terug vrij – te werken aan maatschappelijke reïntegratie. Ze vertelt over het geweld dat aan de gedetineerden én hun families wordt aangedaan – in naam van de 'algemene veiligheid'.
Isbn 978-2-87003-462-0

info: <http://www.couleurlivres.be/html/nouveautes/monde.html>

* **Metanoia** – het driemaandelijks contactblad van de katholieke aalmoezeniersdienst bij het gevangeniswezen – 3de kwartaal 2007 heeft het over: **Penitentiar-pastorale verkenningen: bijdragen tot een ethischer detentiepraktijk**. Een interessante editie van dit tijdschrift waardoor de lezer meteen ook geconfronteerd wordt met de vragen waar de pastorale werkers voor staan in het gevangeniswezen.

Bestellen? Metanoia, Brabançonnestraat 97 – 3000 Leuven

Korte én bijzondere berichten

* Het **restaurant** dat moet instaan voor inkomsten voor een gedeelte van de inkomsten van onze crèche Nova Semente is op 7 november onder een nieuwe uitbating heropend. Het heeft nu de naam '**GotaSerena**' (een begrip dat staat voor 'bewondering voor het schone') en gaat met de keuken de toer op van de gerechten van het Noord-Oosten van Brazilië. Je bent er welkom. Largo da Saúde n° 4 (nabij Pelourinho).
info: www.restaurantegotaserena.com.br

* Open leren achter tralies

Onderwijs in gevangenissen is voor de Vlaamse Gemeenschap voortaan een onderdeel van het volwassenenonderwijs. Vaak worden mensen gedetineerd die niet over basisvaardigheden beschikken of ze niet helemaal onder de knie hebben. Er zijn nu mogelijkheden om in de gevangenis een diploma te halen. Het kan gaan over taal, wiskunde, maar ook over rijexamens. De cursus 'ABC van de computer' heeft het meeste succes.

meer info?

<http://www.ond.vlaanderen.be/beleid/toespraak/071119-gevangenis.htm#1>

* Ter nagedachtenis Baziel Maes

Op 23 oktober jl. **overleed de bekende priester Baziel Maes.** Hij is 76 jaar geworden. In de jaren '50 en '60 van vorige eeuw leverde hij, onder meer als directeur van Broederlijk Delen, baanbrekend werk. In zijn bericht naar aanleiding van het overlijden van Baziel stelt Broederlijk Delen: *“Zijn ijkpunt was het evangelie en de voorkeursoptie voor de armen. Op die weg naar meer rechtvaardigheid was hij een onvermoeibare voortrekker. Altijd weer geprikkeld en gesterkt door stemmen uit het Zuiden en begiftigd met een grote zeggingskracht, verzette hij bakens. Wat nog niet kon of mocht, maar ooit zou mogen en moeten, daar ging hij voor. Hij noemde dit het principe van de 'voortlopende gehoorzaamheid'. Zo werd hij voor velen binnen en buiten de Kerk een inspirerend voortrekker”.*

EEN BEZINNING TOT SLOT van José Comblin

De grote onzekerheden in de kerk vandaag

José Comblin werd 84 jaar geleden in Brussel geboren en volgend jaar zal het 50 jaar geleden zijn dat hij naar Brazilië vertrok. Hij is één van de vaders van de bevrijdingstheologie, was gedurende jaren medewerker van Dom Helder Câmara, en werkte ook in Chili en Ecuador. Hij kent de Latijns-Amerikaanse kerk als zijn broekzak.

In de *Revista Eclesiastica Brasileira*, nr. 260 (jan. 2007) heeft hij het artikel gepleegd met bovenstaande titel. Het is nu beschikbaar in het Frans en werd ook deels vertaald in het Nederlands door de Werkgroep Bevrijdingstheologie Vlaanderen. U kan het bij hen gratis opvragen: wg.bevrijdingstheologie@skynet.be. Tel. 015/41.64.84.

Wij geven een paar uittreksels mee ter bezinning:

“De kritiek van alle instituties heeft het bed gespreid van een nieuwe institutionalisering. Ze heeft de deur opengezet voor de economische entiteiten en voor de prioriteit van de economie in de maatschappij. Vandaag behoort de macht steeds meer toe aan de multinationals die zich steeds meer concentreren en steeds meer macht verwerven. In naam van de vrijheid van de markt verwerven zij steeds meer macht omdat zij gaandeweg een dicht netwerk weven van mega-ondernemingen die hun wetten opleggen. Ze slagen erin de staat, het onderwijssysteem -te beginnen met de universiteit-, het wetenschappelijk werk in hun dienst te stellen. Het lukt hen steeds meer heel het net van privé-instellingen te

corrumpieren, om te kopen of aan zich te onderwerpen. Ze commanderen heel het informatiesysteem, heel het systeem van publicatie en transmissie van berichten. Ze transformeren de cultuur in commercie, 't is te zeggen in bron van kapitaal. Dat alles werd reeds goed geanalyseerd. Ze profiteren van de ontstentenis van sterke instituties en transformeren zich in een 'eenheidstotaalmacht' die ertoe komt het leven te beheersen zonder dat de mensen, in het geheel genomen, er zich rekenschap van kunnen geven. Dankzij de manipulatie van de media komen ze er toe burgers te veranderen in consumenten en zodoende hun eigen macht te vergroten (...) De culturele revolutie van onze tijd heeft de weg gebaad voor een nieuwe, veel machtiger, vorm van kapitalisme die alle domeinen van het leven overspoelt (...) Hoe de misbruiken van deze nieuwe macht bevechten? Dat is de opdracht voor een hele eeuw.”

“Christus is geen boetebeweging komen oprichten maar heeft de vreugde over de komst van het Rijk Gods aangekondigd. De kern van het christendom is de verkondiging van de verrijzenis, dat is een boodschap van leven en van leven in overvloed. (...) De verrijzenis, dat wil zeggen de overwinning van het leven ondanks dood en zonde, moet in de toekomst de grondlijn van de spiritualiteit worden. Wat zal de grondlijn van de spiritualiteit van de nieuwe paus zijn? We weten het nog niet. Zal hij in de mentaliteit van de nieuwe cultuur treden of de spiritualiteit van de middeleeuwen proberen te restaureren?

Langs de andere kant betoont het Leergezag zich nogal vreesachtig en gereserveerd met betrekking tot de opkomst van een nieuwe macht, de economische macht van de multinationals, van het financieel wereldsysteem en van de opkomst van een nieuwe bourgeoisie. (...) Men heeft de indruk dat de Kerk niet in conflict wil treden met de nieuwe machten en een bondgenootschap met hen verkiest. Discreet weliswaar, om de gelovigen niet te schandaliseren. Zij denkt zich op het economisch domein te kunnen aanpassen en tegelijk het geheel van de nieuwe cultuur af te wijzen.

“Vandaag kan de strategie van verwerping van de nieuwe cultuur niet meer rekenen op de steun van de boerenklasse. Want de plattelandsbewoners zijn naar de stad vertrokken. En zij die bleven, onderhouden via de TV permanent contact met de stedelijke cultuur. Johannes-Paulus II besloot dat de nieuwe evangelisatie gedragen zou worden door de fameuze bewegingen als Opus Dei, de legionairs van Christus, Focolari, Comunione e Liberazione en consoorten. Ze moesten de stoottroep zijn, maar zonder massa achter hen. Dat is een heel smalle basis om een nieuwe christenheid op te bouwen.”

Comblin geeft dan een aantal voorbeelden van profetische daden die impact gehad hebben, onder andere tijdens de militaire dictaturen. En hij vervolgt:

“Vandaag zijn de militairen het probleem niet meer. Je hebt integendeel militairen die terugkeren naar de nationalistische traditie die zeer sterk is in de Latijns-Amerikaanse geschiedenis. De vijand is het dictatoriale economische wereldsysteem met centrum in de landen van de Eerste Wereld.

Sinds het nieuwe communicatiesysteem bij de Kerk ingang vond, richtte alle aandacht van de media zich op de persoon van paus Johannes-Paulus II. Hij monopoliseerde de macht van de beelden, hij was de enige door de media gekende katholiek. De paus was een groot communicator en bewust of onbewust wilde hij de enige ster zijn. De paus is erin geslaagd aan de Kerk een indrukwekkende zichtbaarheid te geven. Maar globaal genomen was zijn boodschap nogal eenzijdig georiënteerd. Eén enkele persoon kan onmogelijk heel de getuigenisopdracht van de Kerk in zichzelf concentreren.

(...)

De katholieke werken zijn niet meer de sterke tekenen in de hedendaagse wereld. Zij lijken veeleer op eilandjes,

wijkplaatsen, entiteiten die voor de rest van de wereld onbekend blijven. Zij hebben een functie voor de traditionele christenen, maar betekenen geen aankondiging van het evangelie voor de grote massa. (...) De boodschap die van die werken uitgaat is, vaak "de Kerk is rijk". Bovendien maken zij dat een katholieke presentie in de instituties en in de civiele maatschappij ontbreekt. Ze verbruiken de energieën van de best gevormde katholieken. Wie zal dan midden in de wereld het getuigenis brengen? In plaats van als missionarissen uitgestuurd te worden, leven de katholieken samen in een parallelle maatschappij zonder contact met de grote maatschappij. Als de Kerk doorgaat met de beste krachten van religieuzen en leken voor zichzelf te reserveren, wie zal dan getuigenis brengen in de ondernemingen, in de woonblokken, de slums, de universiteiten, de colleges enzovoort? (...)

De uitdaging waarvoor de hedendaagse wereld de christenen stelt is veel ernstiger dan voorheen. Want het systeem is heel sterk, heel autoritair. In de ondernemingen is het toezicht totaal. Niemand mag contesteren, niemand mag protesteren,

niemand mag kritiek uitbrengen. Wie zich niet als een slaaf onderwerpt, is verdacht en kan geëlimineerd worden. Een christelijke getuigenis brengen vraagt heldenmoed. Tegelijkertijd moet je voorzichtig zijn als slangen. De vrijheid van meningsuiting bestaat niet. Er is een hersenspoelingscampagne om de geesten te manipuleren en ervoor te zorgen dat iedereen ervan overtuigd wordt dat men moet gehoorzamen, dat er geen alternatief is en dat men van geluk mag spreken van de onderneming deel uit te maken. Alle menswetenschappen spannen samen om de geesten te onderwerpen. De media, de instellingen, de hele maatschappelijke ambiance, alles dient om gelijk welke poging tot verandering te ontmoedigen. Alleen sterke persoonlijkheden, met sterke overtuigingen, zullen getuigenis kunnen brengen. De meerderheid zal zijn mond houden. De neoliberale economie heeft de macht van Romeinse keizers. De psychologische druk is sterk. In de praktijk versaaft de meerderheid en verliezen zij hun overtuiging.

Vandaar de noodzakelijkheid van een stevige voorbereiding en steun. Zonder diepgaande vorming zal niemand kunnen zijn mond opendoen in de maatschappij, en allen zullen de leugens herhalen die de media verspreiden.

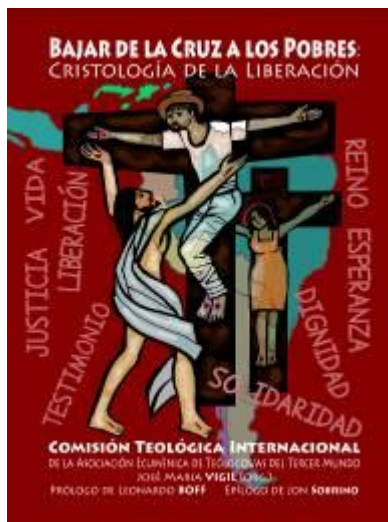
De parochie geeft die vorming niet. Als men de wereld wil evangeliseren, moet men als eerste prioriteit kiezen voor de vorming van leken in alle milieus. De beste priesters, de beste religieuzen (m/v) moeten voor deze vorming vrijgesteld worden. Genoeg met de vorming voor kinderen! En het is beter de parochies zonder pastoor te laten, want de leken kunnen vrijwel alle taken vervullen.

De sociale druk is zo sterk dat men zonder een diepe mystiek er niet onderuit geraakt. De clerus participeert niet aan alles wat in de maatschappij gebeurt; hij verblijft op een geprivilegieerde plek, hij weet ook niet wat er gebeurt. De hiërarchie is zich niet bewust van de uitdagingen van de hedendaagse maatschappij. Men moet niet denken dat deze zaken vanzelf zullen verbeteren als er meer ontwikkeling komt, want in de ontwikkelde wereld zijn deze problemen nog erger.

Zonder mystiek kan men niet als christen handelen in deze wereld. Rahner zei reeds dat de Kerk in de 21ste eeuw mystiek zou zijn of niet zou zijn. De parochiale vorming volstaat niet. Trouwens, zij die naar de mis gaan, zijn juist de personen die niet aan die permanente druk onderhevig zijn.

Er bestaat niet één vorm van mystiek, er ontwikkelt zich een grote variëteit. Zonder een leven met permanente presentie van God, redt niemand het. Vandaag kan mystiek niet beleefd worden in een wijkplaats ver van de wereld, als men niet een geprivilegieerde wil zijn en behoudens een paar heel uitzonderlijke roepingen. Ze moet beleefd worden in de maatschappij, zoals in de eerste tijden. Dat wil zeggen in een maatschappij die haaks op het evangelie staat en geen morele waarden kent, in een maatschappij zonder liefde waar allen rivalen zijn, en allen kunnen worden vertrappelt, weggezonden, verlaten.

De boodschap van Jezus zal niet verspreid worden vanuit de macht, maar door heldhaftige personen die in de voorhoede van de strijd gaan staan met enkel de kracht van God.

Berichten van de redactie

* **ONZE ENQUÊTE uit de vorige editie kon rekenen op 35 reacties.** We houden rekening met de suggesties vanaf de volgende edities. Het overgrote deel van de respondenten hebben maar één boodschap: 'Doe zo voort'.

Zullen we doen.

Er zijn **drie winnaars** van een waardebon van 10 euro: Jan Van den Plas (Deurne) - Jef Ravelingien (Brugge) en Mady Poelmans (Borgerhout). Zij ontvangen hun waardebon met deze editie.

Wij sturen ook proefabonnementen naar de adressen die jullie hebben aangebracht. Deze actie proefabonnementen loopt trouwens nog altijd. Je kan ons altijd suggesties doorgeven.

* **We bedanken jullie** ook graag voor jullie aanhoudende giften. Ze blijven nodig. Dat heb je ook deze keer gemerkt in deze editie.

* Wie graag af en toe een mailbericht krijgt als er iets belangrijks te gebeuren staat, kan het mailadres sturen naar redactie.dekleineprins@hotmail.com

* **We herhalen nog eens dat er 1 juni 2008** – als alles loopt zoals voorzien - een nieuwe **feestelijke ontmoeting organiseren met Filip**. Je bent er van harte welkom. We zullen starten met een viering in de Drievuldigheidskerk om 10u.

* **Suggesties en reacties** op dit DKP-nummer zijn welkom op: redactie.dekleineprins@hotmail.com

* Vergeet onze **website** niet: www.filipsalvador.be

**De Kleine Prins
Driemaandelijks tijdschrift**

**Deze editie is van de 17de jaargang / nummer 4
Oktober – november - december 2007**

Redactie:

Filip Cromheecke – Zr. Chrisine Everaert - Didier Vanderslycke

Foto's: Filip Cromheecke – Christine Everaert

Druk en verzending: Christel en Jan Van Gassen-Smits

Uw bemerkingen, vragen en suggesties zijn welkom:

De Kleine Prins, p/a.Kasteeldreef 6, 2970 Schilde
03/3842970 of redactie.dekleineprins@hotmail.com

Gelieve ons ook tijdig uw adreswijziging toe te sturen.

De volgende editie verschijnt in maart 2008.